

ну, вчиненого під впливом насильства або обману (ч. 3 ст. 258 ЦК України), у 10 років – до вимог про застосування наслідків нікчемного правочину (ч. 4 ст. 258 ЦК України) [46].

До всіх інших вимог, пов'язаних з недійсністю правочинів, застосовується загальний строк позовної давності у три роки.

Отже, можна бачити, з одного боку, відмінність підходів ЦК УРСР та ЦК України до регулювання питання недійсності правочинів (або ж у термінології ЦК УРСР 1963 р. – угод), з іншого – автори ЦК України позичили, хоча й із творчим переусвідомленням, низку положень старого ЦК.

Список використаної літератури

1. Дзера О. В. Трансформація положень ст. 49 ЦК УРСР у новому ЦК та ГК України [Текст]/ О. В. Дзера // Юридичний вісник України. – 2004. – № 5. – С. 69-75.
2. Длугош О. І. Визнання недійсним правочину, вчиненого під впливом обману [Текст]/ О. І. Длугош // Форум права. – 2011. – № 3. – С. 217-221.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV, редакція від 19.01.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. – Назва з екрану.

Ю. О. Пилипенко

*спеціальність: «Право»
здобувач, ст.викл. кафедри*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НАЛЕЖНОГО ВИКЛИКУ І ПОВІДОМЛЕННЯ УЧАСНИКІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

3 жовтня 2017 р. Верховною Радою було ухвалено Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» № 2147-VIII [1], який 15 грудня 2017 р. набрав чинності. Цей Закон став однією з ланок судової реформи та відобразив зміни до Конституції України, що набрали чинності ще 30 вересня 2016 р. Проте, всупереч принципам цивільного процесуального права, як в попередній, так і в новій редакції Цивільного процесуального кодексу України (далі ЦПК), законодавець проігнорував та нормативно не врегулював питання виклику та повідомлення в судові засідання осіб, що на момент розгляду цивільної справи, що розглядається за їх участі, мають місце проживання (перебування), місцезнаходження, місце роботи чи місце реєстрації майна

на непідконтрольних у зв'язку із окупацією та проведенням анти-терористичної операції територіях України. Таким чином, питання виклику і повідомлення учасників процесу про дату, час та місце розгляду цивільних справ, направлення їм копій процесуальних документів фактично залишалося нормативно не врегульованим. Так, починаючи з весни 2014 р. дана ситуація була обумовлена тим фактом, що частина східних непідконтрольних територій України перестала обслуговуватись установами та засобами поштового зв'язку, а отже з того часу доправити замовну чи будь-яку кореспонденцію (зокрема судову повістку, повідомлення чи офіційне друковане видання) не видається можливим.

В свою чергу суди, намагаючись дотримати засад законності, прозорості, чесності та добросовісності, часто застосовували аналогію права – а саме ч. 9 ст. 74 ЦПК України [2] і уповноважували учасників процесу розмістити у офіційному друкованому виданні відповідне оголошення про виклик такої особи у судове засідання. Проте із подібною практикою судів щодо застосування аналогії права погодитись не можна, виходячи наступного.

Так, відповідно до ст. 2, 6, 8 ЦПК України, провадження в цивільних справах здійснюється відповідно до законів, чинних на час вчинення окремих процесуальних дій, розгляду і вирішення справи. Ніхто не може бути позбавлений права на інформацію про час і місце розгляду своєї справи. Суд вирішує справи відповідно до Конституції України, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Якщо спірні відносини не врегульовані законом, суд застосовує закон, що регулює подібні за змістом відносини (аналогія закону), а за відсутності такого – суд виходить із загальних засад законодавства (аналогія права) [2]. Проте застосування в ситуації, що склалась, аналогії закону не вбачається логічним, адже мова йде не про спосіб повідомлення (судовою повісткою, судовим повідомлення чи через оголошення у пресі), а про неможливість фізичного отримання відповідної кореспонденції. Вбачається, що конституційне право на судовий захист осіб, що викликались подібним чином, було грубо порушено.

Оскільки в ЦПК України напряду не врегульовано дане питання, судам слід застосовувати норми спеціальних законів. Так, на тлі політичної ситуації, що склалась, статтею 3 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 р. тимчасово окупова-

ною територією було визначено сухопутну територію Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, внутрішні води України цих територій; внутрішні морські води і територіальне море України навколо Кримського півострова, територію виключної (морської) економічної зони України вздовж узбережжя Кримського півострова та прилеглого до узбережжя континентального шельфу України, на які поширюється юрисдикція органів державної влади України відповідно до норм міжнародного права, Конституції та законів України, а також повітряний простір над зазначеними територіями [3]. Лише 03 жовтня 2017 р. даний Закон було доповнено ст. 12¹, якою законодавець урегулював порядок виклику в судові засідання осіб, що проживають на тимчасово окупованій території. Дано статтею було встановлено, якщо остання відома адреса місця проживання (перебування), місцезнаходження чи місця роботи учасників справи знаходиться на тимчасово окупованій території, суд викликає або повідомляє учасників справи, які не мають офіційної електронної адреси, про дату, час і місце першого судового засідання у справі через оголошення на офіційному веб-сайті судової влади України (з посиланням на веб-адресу відповідної ухвали суду в Єдиному державному реєстрі судових рішень), яке повинно бути розміщене не пізніше ніж за двадцять днів до дати відповідного судового засідання. З опублікуванням такого оголошення відповідач вважається повідомленим про дату, час і місце розгляду справи. Такі особи повідомляються про ухвалення відповідного судового рішення шляхом розміщення інформації на офіційному веб-порталі судової влади з посиланням на веб-адресу такого судового рішення в Єдиному державному реєстрі судових рішень. З моменту розміщення такої інформації вважається, що особа отримала судові рішення. Аналогічними положеннями 03 жовтня 2017 р. було доповнено ст. 1¹ Закону України «Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції» від 12.08.2014 р., яким було регульовано порядок виклику в суд та повідомлення про судові рішення, якщо остання відома адреса місця проживання (перебування), місцезнаходження чи місця роботи учасників справи знаходиться в районі проведення антитерористичної операції [4].

Так, відповідно до ЗУ «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» від 02.09.2014 р. територію проведення антитерористичної операції складає територія України, на якій розташовані населені пункти, визначені у затвердже-

ному Кабінетом Міністрів України переліку, де проводилася анти-терористична операція, розпочата відповідно до Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 р. «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України» від 14 квітня 2014 р. [5, 6].

Фактично територія проведення антитерористичної операції охоплює понад половину площі Донецької та Луганської областей України (промисловий регіон Донбас), а також малу частину Харківської області.

І лише 18 січня 2018 р. Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях», відповідно до ст. 1 якого у Донецькій та Луганській областях тимчасово окупованими територіями визнаються: 1) сухопутна територія та її внутрішні води у межах окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей, де збройні сили Російської Федерації і окупаційна адміністрація Російської Федерації встановили та здійснюють окупаційну владу та загальний контроль Російської Федерації; 2) внутрішні морські води і територіальне море України, що прилягає до сухопутної території, зазначеної у пункті 1; 3) повітряний простір над територіями, зазначеними у пунктах 1 і 2. Згідно з цим Законом, межі тимчасово окупованих територій в Донецькій та Луганській областях визначаються за поданням Генерального штабу Збройних Сил України Міністерством оборони України. Коли даний Закон набере сили, на дані території поширюватиметься дія ст. 12¹ЗУ «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 р.

Вбачається, що з квітня 2014 р. по лютий 2018 р. питання виклику і повідомлення учасників процесу, місце проживання (перебування), місцезнаходження, місце роботи чи майна яких знаходиться на непідконтрольних територіях України (тимчасово окупованій території чи в районі проведення антитерористичної операції), які не обслуговувались установами та засобами поштового зв'язку, залишалось нормативно не врегульованим, відповідно вищезазначені особи не були повідомленими у встановленому законом порядку, а отже законність судових рішень у таких справах залишається сумнівною.

Список використаної літератури

1. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03 жовтня 2017 р. [Текст]// Відомості Верховної Ради. – 2017. – № 48 – Ст.436.
2. Цивільний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>. – Назва з екрана.
3. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 [Текст] // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 26. – Ст. 892.
4. Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції: Закон України від 12.08.2014 [Текст] // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 39. – Ст.2009.
5. Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції: Закон України від 02.09.2014 р. [Текст]// Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 44. – Ст. 2040.
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 р. «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 14.04.2014: за станом на 20.01.2018 р. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/405/2014>.– Назва з екрана.
7. Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях [Електронний ресурс]: Закон України від 18.01.2018 р. (Закон не набрав законної сили). – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62638. – Назва з екрана.

М. М. Роїк

студ. III курсу

спеціальність «Право»

Науковий керівник: ст. викл. В. А. Завертнева-Ярошенко

МЕДИЧНА ПОСЛУГА

На сьогоднішній день сфера послуг охоплює різноманіття категорій, досить вагомою з яких являється саме медична сфера. В ч. 17 ст. 1 Закону України «Про захист прав споживачів» закріплено, що послуга – це діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб [1].

В ст. 49 Конституції України закріплено, що кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування,